

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорундичин). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламні неопечатані відли від порта. — Оголошеня звычайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подли і приватні донесени по 31 с. від стрічки.

Москвофіли між собою.

(Дальше).

Мончаловский торочить такі нісенітничі, в які він очевидно навіть сам не вірить, а числить хіба на тих, котрі в своїм житю не бачили своїми очима якої небудь української книжки і слухають его лепетаня наче казки про зелізного вовка. Бож уже навіть такі завзяті обрусителі як Катков, Гаворский і т. п. не мали відчаги плести такі теревені, як Мончаловский, що нібито «Українці ізобретають(!) український язик для розєдіненія рускаво народа», що «український язик не прастіраєт ся далєє Збруча і не нужен даже самої Галичине».

Для піддержки своїх прямо сьмішних і безглузких видумок покликуює ся Мончаловский на ухвали «Зїзду мужів довіря руско-народной (читай москвофільської) партії з 7-го лютого 1900 у Львові, про національну і культурну єдність всего русского народу (очевидно від Тиси по Камчатку!) і про потребу руского населеня в Австрії розвивати ся в звязи з традиційними основами русского народа на культурно-історичній почві (значить цілковито в напрямі єдинительно-обрусительнім).

Мончаловский признає можливість галицко-русского нарїчя(!) лише для домашнього обїходу (бо й сам не навчив ся ще добре московщини!), любить се нарїче, як взагалі любимо дитяче лепетанє і стає на скрайнійшій становищі, як найбільший загорілець польський, бо відказує рускій мові пригідність для висшого образования.

На таке школярське лепетанє Мончаловского можемо хіба повторити слова Якова Головацкого висказані з нагоди Русланових Псалмів М. Шашкевича: «Кажеш, приятелю, що простим язиком нашим не можна лише о домашних, щоденних рїчах бесїдувати, що руский народний язик зовсім неспосібний до виразу висших понятій. От тобі показав живим приміром Шашкевич, як можна взнести ся високо, як можна своєю мовою без чужої примішки і найважнійші понятя о Бозї гладко висказати та ще як сильно, як мудро, як рїшучо, основно. Не язик народний винен, але ти сам, бо (вдар ся в груди) не знаєш его, не вмієш по руски. Шашкевич не рік, не два розбирав народну бесїду; — тепер видиш, як єму гнє ся всюди під лад. Не лїнуї ся, працюї, то і тобі лекше піде; але знаї, що без праці само до берега твого не приплине».

Мончаловский є такий «снисходительний», що признає потребу «просвєщати простонародє» его «нарєчієм», але досить переглянути відомі «їзданія общества ім. Качковскаво», щоби пересвїдчити ся, що се просте глузованє з рускої мови, бо се не є се мнїме нарїче галицко-руске, але поганє «язичіє» москвофільське, яким послу-

гують ся наші москвофіли, а яке зєднало собі у поважних учених московских назву «тарабарщини». Щож думати про такий авторитет, як Мончаловский, котрий, висловлюючи свій суд про українсько-руску мову і літературу, не вміє «Евгенїєви Анегїєвни» Пушкина, або «Преступленію і наказанію» Достоевского, або романови «Война і мїр» Толстою нічого лишого протиставити, як «Луця Заливайка» і «Справу в селї Клекотинї». Наколи его знанє укр.-рускої мови і літератури обмежає ся лише до сих і тим подібних творів, то нічого дивного, що він дійшов у своїй «розумованї» до таких виводів, як ми в горі навели вже, і що єму «лібералїзм д-ра Святитського видає ся так небезпечним для єдинительно-обрусительної пропаганди в Галичинї. З такою запомороченя умів, яке виявив Мончаловский, і яке за его впливом розповсюджує ся між непросвїтеною масою, не введе навіть домаганє его, щоби в середних школах учено московської мови й літератури яко обовязкового предмету. Від сорокових років минулого столїтя веде ся та нещасна пропаганда в Галичинї і взагалї між австрійськими і угорськими Русинами, отже більш пів столїтя, а не видала ані одного таланту, котрий міг би дорівнати не то вже Тургєнєву або Толстому, але бодаї середним талантам, а довело Угорську Русь до повного занашащеня, бо справдешній талант може виявити ся лише в своїй рідній мові. Москвофільські змаганя і всі плоди їх остануть лише справденим струпом на здоровім організмі укр.-руского народу і сей організм перетриває сю недугу своєю витривалостю і невмиручою силою.

(Конець буде).

Япаньско-росийська війна.

Відворот Куропаткина.

З Петербурга доносять, що там панує велике обуренє на Алексєєва, з причини, що він, як звичайно, не доцїнив сили неприятеля і своїм впливом прямо вимусив на Куропаткинї, що прийняв битву на полудне від Ляояну, з рікою Тайше на затилках. Побудовані там Куропаткинном укрїпленя були призначені тільки на частє армії і становили за малий обєкт для всего згромаженого там росийского війська. Мимо того росийські полки били ся з великою витривалостю, а сам Куропаткин заховав зимну кров і являв ся особисто в самих передових лїнях, загроженних неприятельським огнем. Два конї під ним убито, а він сам ранений вїв дальше командувати, хотїя вплив кровї справчинював у него часті і тяжкі омліня. Нових вїстїй про відворот росийської армії нема жадних. Се знак, що він удав ся вповнї, хотїя ще не скінчив ся, бо розмоклі манджурскі дороги представляють великі трудності маршу. Зелїзничї поїзди зарезервував Куропаткин для ранених і мародїв, а вся решта армії мусїть відбувати дорогу пішки. Очевидно, що і Япанцї так само умучені битвами та маршами, а надто мусїть розвивати ся в боєву лїню для переможеня ставляних задною росийською сторожною перешкод і засїдок, тож про

якесь окруженє або хоть здогоненє росийської армії Япанцями і бесїди бути не може. Противно, Росияни, мимо нещасливого обороту борби під Ляояном і безборонного положеня Мукдену набирають тепер нової відваги, бо твердять, що аж тепер настане доба япаньских погромів, бо скінчила ся вже гірська війна, до якої Росияни не привиклі, а починає ся степ, на яким може розвинути свою акцію численна і знаменита росийська кіннота. Де Куропаткин прийме нову битву — не звісно; або під Мукденом, або аж в Тїєлїні, побудованім на дорозї між Мукденом а Харбинном обороннім таборі. На всякий спосіб Куропаткин не дасть спочати Япанцям навіть зимою, а буде держати з ними завєгди боєвий контакт.

Подробїці битви.

В браку дальших вїстїй, подають телеграмми близїші деталї про минулі, страшні бої під Ляояном. Times замїщує обємисте справозданє про битви від 1. до 4. вересня. Дня 1. вересня Япанцї відперто. Дня 2. вересня рано ген. Оку розпочав знов борбу разом з ген. Нодзу, припустив дуже сильний штурм на росийскї позиції в віддаленю 19 кїльом. Трета япаньська дивїзия намагала ся обїйти Росиян, підчас коли артилерия 3. дивїзїї враз з тяжкими 15-сантиметровими гарматами з центра острілювала Росиян. Четверта япаньська дивїзия рушила на схід від зелїзницї, а дві инші дивїзїї мали виконати атак на фронт. Япаньська піхота була дуже змучена і дістала ся під сильний огонь росийської артилерїї. Над вечером Япанцї розвинули сильний гарматний огонь. Дня 3. рано поновлено атак. Пізнійший атак піхоти о год. 10. рано не удав ся з причини сильного огня росийської артилерїї. Пятїй дивїзїї удало ся підсунутись під окопи, але понесла великі страти від росийского огня. Япанцї разом зі скомбінованими батареями припустили такий нагальний огонь на росийскї батареї, що Росияни мусїли здержати свій огонь, але в ночи ще держали ся на своїх позициях. Дня 4. о год. 3. рано Япанцї поновили знов свій атак, але Куропаткин вже перед тим перейшов був через ріку. — З Токїо телеграфують з дня 8. с. м., що там оголошено обємистий рапорт маршалка Оями, яквї дає погляд на 10-днєвнї борби від 24. серпня до 4. вересня. Після сего справозданя Росияни ще завєгди держать ся в закопі Ёнтаї і наймовірнійше приїде там до битви. (Новїйші донесеня вияснюють, що вже звїдтам цофнено ся з причини небезпечности окруженя відділом Куропого. — Ред.). Се копальня є одиноким законом угля в Манджурїї і тому для Росиян єї посїданє є жизненною квестїєю з огляду на зелїзничий рух. Часть росийских війск ще завєгди держить ся Юнгїнуйсу, на полудне від Янтаї (!). Вїєско знаменито настроєне, мимо, що мусїло через 10 днів вести борбу і виконати багато, полученных зі стратами атаків на росийскї форти. Куропаткин одержав до 30. серпня підмоги, а при кінци мав привнайменше 12 пільних дивїзїй до диспозиції. Его страти не є звісні. Куроки стрїтив ся в горах Гайїнгхай з завзятим відпором і доперва по трєх днях розпучливої борби удало ся єму виперти звїдтам Росиян. Ясиян є, що в наслідок сего не могла бути замкнена лїня відвороту для головної сили Куропаткина і в сей спосіб она оминула тяжкий погром. Куропаткин знищив всі мости, також

залізничі на ріці Тайше. Ояма не доносить нічо про занятє Росіянам гармат, як твердили англійські кореспонденти. — З Петербурга доносять, що Японці не здобули під Ляояном жадних гармат, а остало тільки коло 24 тяжких, обложничих гармат, розуміє ся, здемонтованих.

Під Порт-Артуром

Оноді, дня 8. с. м. зачав ся осьмий місяць війни, а 13. с. м. зачне ся пятий місяць, від коли Японці перервали залізничу звязь між Ляояном а Манджурією. Сім місяців Порт-Артур видержує японські бомбардації і атаки торпедовців від сторони моря, а чотири місяці боронити ся против облоги на суші. Такого успіху не сподівали ся не тільки вороги, але і самі Росіяни, особливо з огляду на силу, з якою вступили Японці так що-до людского материялу, як ще більше що-до обложничої артилерії. З назначуваних речинців упадку Порт-Артура не здійснив ся ні одия, а тепер то вже Японці перестали навіть бавити ся в пророцтва, бо новійші вісти доносять тільки про самі їх невдачі. З Чифу доносять, що коло 10.000 Японців занедужало в Дальнім на страшну слабість бері-бері. У Японців она називає ся ка-ке і є властивою горячим краям. Проявляє ся сонностю, частяним параліжем, водною опухливою, утрудненем віддиху і ділає з такою силою, що часами убиває до 6 годия, а звичайно кінчить ся смертельно в протягу кількох днів. Ліку на неї нема; Европейці не відпадають тій недужі. — «Новий Край» з Порт-Артура доносить, що дня 3. с. м. вилетіло 700 — 1000 Японців у воздух в хвилі, коли хотіли виконати атак, посуваючи ся на долині, котру Росіяни підмінували на 1½ кілометра.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостей та о приеднуванє нам нових передплатників.

НОВИНИ.

— **Календар.** В неділю: руско-кат. Усік. гл. св. Йоана; рим. кат. Ім. Пресв. Д. Марії. — В понеділок: руско-кат. Александра; рим. кат. Гвідона. — Ві в торник: руско-кат. Полож. пояса Пр. Богор.; рим. кат. Товії.

— **Протоігуменом оо. Василян** вибраний о. Плятонід Філяс, настоятель Василянської місії в Канаді. Вибір відбув ся в той спосіб, що кожний монастир вислав свій голос на протоігумена в опечатаній коверті до Риму, а сими днями повідомлено Митрополита, що о. Філяс зістав вибраний протоігуменом. Митрополит звістив о. Філяса сейчас телеграфічно про его вибір і візвав до повороту до Галичини. З імено-

ванем о. Філяса уступили вже Єзуїти з Василянських монастирів, а тимчасову управу до часу повороту о. Філяса обняв о. Малицкий.

— **Руска гімназия в Станиславові** являє ся конче потрібною, а доказом сего більшаюче з кожним роком число руских учеників в тамошній польській гімназії. На сей шкільний рік записало ся до польської гімназії 252 учеників-Русинів, а іменно: до I класи 77, до II — 47, до III — 37, до IV — 22, до V — 23, до VI — 20, до VII — 19, а до VIII кл. — 7 учеників-Русинів. Пересічно припадає на кожду класу по 31 Русинів. — На день приїзду президента міністрів д-ра Кербера до Станиславова скликали станиславівські Русини загальне віче руске в справі рускої гімназії, однак староста Прокопчиц заборонив віче, а обави перед демонстрацією. Тому — як пише станиславівська «Нова Січ» — приїзду д-ра Кербера ожидала сама депутация, в котрій взяли участь: др. Володимир Янович, Т. Чернявский, С. Гайдима і Й. Гурік. Коли о 11. год. перед полуднем приїхав др. Кербер і став уділяти аудієнцій, приступила найперше депутация руска, а іменем сеї депутації промовив провідник депутації п. др. Вол. Янович так: «Ваша Ексцеленціє! Стаємо яко депутация з міста Станиславова і примежних повітів, щоби як найгорячіше повитати В. Ексц. ту на рускій землі, а при тім щоби представити В. Ексц. нашу просьбу. Отсе, 3½ мільона Русинів в Галичині посідає всього 4 середні школи з рускою мовою викладовою, підчас коли таке саме число Поляків має аж 45 своїх шкіл, і ще нові для них креує ся. Так повстала тепер нова польська гімназия в Новім Торзі і школа реальна в Живці. Русини в станиславівскім повіті, які становлять 3/4 цїлого населеня, не мають ні одної середної школи, а сусідні повіти, як Богородчани, Надвірна, Калуш, Рогатин не мають ніяких руских шкіл. За конечностию основаня рускої гімназії в Станиславові промовляє найбільше та обставина, що мимо великих трудностей, як: великої віддали міста Станиславова, великої дорожні в Станиславові, а передовсім чужої польської мови, котра рускій молодіжї приспорює трудности в н уді, число руских учеників в тутешній польській гімназії росте постійно і скоро. В р. 1901/2 було в тутешній гімназії 161 руских учеників, в р. 1902/3 було 168, в р. 1903/4 193, а в сїм році 252. До першої класи вписало ся 77 руских учеників, проти 47 в минулім році, отже число, котре вже тепер вимагає 2 відділів. Вкінці мусимо і се зазначити, що два роки тому саме правительство узнало було конечність рускої гімназії в Станиславові і відповідно тому вставило було в бюджет державний квоту на єї удержанє, та на жаль ту позицію опісля знесено, з великою шкодою для Русинів. З тах отже причин осьміляємо ся просити Вашу Ексцеленцію, щоби зволили узглядити культурні жаданя Русинів, а особливо Русинів в станиславівскім повіті, щоби руска молодіж, бажуюча світла правди і науки, могла образовати ся в своїй від Всевишнього Бога їй даній питоменній мові, не лиш для добра Русинів, але і цїлої Австрії». На се відповів др. Кербер менше-більше сими словами: «Справді, ся справа тягне ся вже довго. Правительство центральне не мало нічого против, о чім свідчить та позиція в видатках на єї удержанє, але оно

не може ту нічого на свою руку робити, бо то противило би ся уставі, яку галицкий сойм ухвалив, що о язичі викладовім в галицких школах рішає сойм краввий. При тім бажав шире, щоби Русини могли се як найскорше осягнути». — Так отже президент міністрів не дав єї найменшої надії на поміч центрального правительства при отвореню рускої гімназії в Станиславові і здав єї на ласку-неласку польского сойму.

— **До рускої гімназії у Львові** вписало ся 913 учеників, а то: до Iшої класи 235, II.—155, III.—143, IV.—116, V.—62, VI.—63, VII.—77, VIII.—63 учеників.

— **Пожарний «Сокіл» в Копичинцях,** гусятинського повіта, засновано на статуті львівского «Сокола». Ц. к. намісництво вже затвердило статут.

— **3 Ярослава** доносять: При виборах до повітової ради в Ярославі дня 2. с. м. вибрано з сільських громад на 10 членів чотирох Русинів: о. Подолинського з Лавів і трех селян. Рускі виборці, як видно, держали єя солідарно, а се тим відраднійша проява, що ярославский повіт лежить на окраїнах галицкої Руси. — До рускої бурси в Ярославі, поміщеної у власнім новім I-поверховім будинку, прийнято на сей рік сорок кількох убогих учеників.

— **Селянську бурсу в Долині** отвиряє з днем 15. с. м. п. Іван Грабовенский, на якого адресу належить зголошувати хлопців по день 15. с. м. Кожний хлопець має мати свою постіль, сьвідомство від місцевого учителя, чи надає ся до дальшої науки і заяву що-до річної платні за удержанє.

— **3 «Висшого Інститута музичного».** Вписи відбувають ся щоденно від 6. до 1/2 8 год. вечером, а в неділі і наші сьвята від 11½ до 1. год. в комнатах «Рускої Бесіди» (Ринок ч. 10. I пов.) а то з причини невикінченя нанятого мешканя при ул. Вірменській ч. 2. Інформацій уділяє секретар Інститута п. М. Волошин, канд. адвокат, ул. Замойского ч. 9., себто листівні запитаня, при чім належить долучити марку на відповідь; — усгно інформує в висше наведених годинах урядових в «Рускій Бесіді». Початок науки оголосять часописи. — *Дирекция.*

— **Іменованя і перенесеня.** Намісник переніс савітарного асистента д-ра Евстахія Бачиньского зі Збаража до Зборова. — В окрузі львівской дирекції залізниць іменованій старший ревідент Іван Український, заступник начальника, начальником філії заряду возів у Львові. Перенесені залізничі адюнкти: Петро Новаковский зі Львова до Перемишля, Антін Добш зі Стрия до Тернополя і Станислав Мігоцкий з Перемишля до Дублян-Кранцбергу; асистенти: Володимир Устиянович зі Стрия до Ланьцута, Каз. Домбровский з Переворска до Медики і Мих. Козиньский з Любачова до Посади Хирівской; маінулянтка Марія Пенот з Ярослава до Красногор; на власне жаданє адюнкти: Александер Янушевский з Журавці до Перемишля, Филип Гольдгакер з Рогівна до Журавці, Стап. Міллер з Городка до Любинець, Роман Галуза з Підзамча до Городка; Людвик Дрошт зі Стрия до Перемишля і Юрвій Мішко з Тернополя до Стрия; та асистенти: Людвик Завадкий з Ланьцута до Рогівна, Маєр Мондшайн з Тернополя до Стрия, Лев Дембовский з Самбора до Ярослава і Стап. Пшибильский з Дублян-Кранцбергу до Перемишля.

Діти Вакюшика.

Драма в 4-х діях С. Найденова, перекавав з російского Йосиф Стадник.

(Дальше).

ДІЯ ДРУГА.

Накритий обідний стіл для цілої семі Ванюшина. Накрите прости; груди разового та білого хліба, величезні бутлі з домашнім квасом та пивом.

Леночка вертає з прогульки. На ній футряна юбка та шапочка. В тій хвилі, як вона входить в їдальню та не роздягаючись, переходить на верх, Катя і Аня виглядають з передні. В руках Каті шкатулочка Лени з секретними паперами та річима.

КАТЯ (виглядаючи з світлиці). Вона! (Леночка переходить на верх, Катя і Аня появляють ся в дверях).

КАТЯ. Щож зробимо?

АНЯ. А говорила я тобі, що вона скоро прийде.

КАТЯ. Давай, заховаємо денєбудь і скажемо, що ми не брали.

АНЯ. Куди-ж?

КАТЯ. Під сходи.

АНЯ. А як хто знайде?

КАТЯ. Та де! Опісля підкинемо їй в кімнаті, тай вже! (отвиряє дверцята кімнати під сцо-

дами тай входить там, щоби заховати шкатулку. На сходах появляє ся збурена Леночка; вона ще не успіла роздягнути ся).

АНЯ. Іде... (збенгєжена Катя вискакує з під сходи і зі шкатулкою в руках біжить через передню в другі сїни; Леночка біжить за нею).

ЛЕНА. Як ви сьміли! Безличні дівчата! (Торгає Аню за рукав і біжить за Катєю; через кілька хвилин Катя знов вбігає в їдальню і знов ховає ся під сходи; Леночка за нею; вона старає ся отворити дверцята, але Катя держить їх сильно).

ЛЕНА. Віддай шкатулку! Я дядькови скажу!

КАТЯ. Не посьміші!

(По хвилі борби Леночці удає ся відчинити дверцята. Катя кидає шкатулку на підлогу, із неї висипують ся папери та всьлякі письма. Леночка старає ся їх позбирати, але зворушенє їй мішає).

КАТЯ. Візьми! Все одно, ми знаємо вже тепер все.

ЛЕНА. Нічого не знаєте.

КАТЯ (дразнить її). Знаємо, знаємо... ми прочитали...

ЛЕНА. І як вам не стидно читати чужі письма?

КАТЯ. Ми не письма, ми дневник прочитали. — Знаємо, знаємо (плескає в долоні і скаче з ноги на ногу).

ЛЕНА. Безсоромна!

АНЯ (поважно з глибоким докором). Се ти безсоромна! Тебе, тато, яко бідну своячку удер-

жує, годує, а ти... ти повинна соромити ся, ти... (здержує слюзи) Поганице! (Леночка простиждєна та збенгєжена).

АНЯ. Костю не повинен був так поступати...

ЛЕНА. Коли так кажеш, то бачу, що знаєш все... Ти молода ще і не тобі судити мене. Хто знає, може я дуже нещаслива... Я бідна...

АНЯ (тропнута слюзами Леночки). Леночко, ми не скажемо нікому. Правда, Катю, що не скажемо?

ЛЕНА. Дайте мені слово. Я вам все, все розкажу (звертає ся до Ані). Даєш?

АНЯ. Ми нікому не скажемо, бігме нікому! (Леночка цілує Аню та Катю).

КАТЯ. А ти Костеві не говори. Він сердив би ся на нас. Не скажеш?

ЛЕНА. Не скажу. Та він і не знає, що у мене дневник є.

КАТЯ. А я на твоім місци сказала-б єму все.

ЛЕНА. Так не можна. Мущинам не можна про все говорити.

КАТЯ. Чому? Леночко, скажи, чому?

(З головного входу появляє ся Ванюшин).

КАТЯ. Тато! (швиденько отїкає по сходах, за нею Аня та Лена).

Входить Ванюшин, та переходить в передню, роздягає ся тай відходить до другої кімнати. З вергу сходить Авдотя і Акуліна.

АВДОТЯ. Іди по супу. Старий прийшов. (оглядає накритий стіл). Все в порядку?

— **Ранowie, z e sie bawicie!** При відкритті пам'ятника польського хлопа-повстанця Гловацького в Тарнобжегу крім «Соколів» виступив «оддзял косинеруф, утворжони з влоспан». До чого така парада з настромленими косами — се може зрозуміти хіба тільки вшехпольска фантазія. Але коли тих панів гуцульські деревляні топирці налякали в сей спосіб, що зробили аж «січовий бунт в Косівщині», то повинні бути також осторожніші в уряджуваню народових шопок і не викликувати диких та кровожадних інстинктів у мазурского хлопа формованем косинерских відділів. Прецінь польського повстанія ще нема і час ще перековувати хліборобські коси на убийчі штики!

— **Пожари.** В Горішній Песаді коло Рима нова згоріли дві селянські загороди з цілим збіжем і худобою. — В Угерцях заплятинських згоріло п'ять господарств. Огонь мав бути підложений. Підозрілих о піднал Тому і Анну Ловушевичів арештувала жандармерія. — На фільварку «Сапігів» в Гвилицях коло Збаража згоріло п'ять стирт збіжа, вартості 15.000 К. — В Грембошові коло Тарнобжега горить ліс.

— **До Василяньської бурси в Бучачи** прийнято між иншими кільканадцять учеників Русинів, які досі були в конвкті оо. Бзуїтів в Хирові. Питомці Василяньської бурси будуть поберати в дома науку французької мови, до якої спроваджено окремого учителя, а між иншим і науку танців. Бурса устроєна на лад хирівського інституту з тою хіба різницею, що питомці в Бучачи ходять на науку до державної гімназії.

— **Буде скоро зима.** Із Станиславова доносять, що в ночі з 5. на 6. с. м. учала на тамошню стацію залізничні ціла хмара дрібного перелітного птацтва. Найбільше було там плішок і перепелиць. Ті птиці летіли вже мабуть до теплих країв, але зведені сильним електричним світлом попали між телеграфічні дроти і поранені застелили собою залізничий шлях двірця. Залізнична служба назбирала рано сотки живих і неживих птичок. Так вчасний перелет ріжнородного птацтва на полудне віщує скору зиму, бо, як звисно, наші перелетні птиці покидають нас аж в половині жовтня.

— **Наслідником мін. Плевого** не став якийсь сенатор Платонов, як се доносила агенція Райтера, але став ним іменованій генерал-губернатор Вильца, кн. Святополк Мирский. Новий міністер внутрішніх справ в Росії має 47 літ, походить з польської родини і має бути зглядно ліберальних пересвідчень. З сім іменованем, як видно, зломаний вплив Победоносцева на царя. Победоносцев радив цареві не уступати з дотеперішньої реакційної політики, та видно, цар его не послушав.

— **Процес проти злодіїв.** Против шайки злодіїв котрі минулого року обікрали в Тернополи Давида Фравцова, властителя більшої пошлості відбула ся оноді перед тамошнім судом присяжним карна розправа. Як свого часу ми доносили, закрали злодії у Францо за залізної каси дорожочности і папери в загальній вартості 42.000 К. Головний винувник крадежи Дальман Дреслер і якась Зелінська, що була у Францо за господиню, утікли до Америки. На основі вердикту судів присяжних засудив трибунал Дмитра Островського або Шамца, що утік з остро-

ва Сахалина, на 6 літ. Ущера Баса на 8 літ тяжкої в'язниці, а Фарба за уділене помочи на 6 місяців звичайного арешту.

— **Дотепні відповіді.** Одна з американських редакцій оголосила для реклами, що дасть 50 долларів нагороду тому із своїх передилатників, котрий пришле найліпшу відповідь на питане: «Який є найважнійший чин в вашім житю?» Редакція одержала поверх тисяч відповідей. Нагороду призвано за відповідь: «Мої пародии». Велід за відповідями прибуло також много нових передилатників, тому редакція назначила нову нагороду 50 долларів за найвлучнійшу відповідь на отсе питане: «Першим разом ви відповіли, який був найважнійший чин в вашім житю; тепер скажіть, яка є найважнійша чинність в вашім житю?» І знова наспіли тисячі відповідей, а нагороду призвано за відповідь, яка заключала ся в однім слові: «віддихане».

— **Змінність земского бігуна.** З року на рік росте скількість подорожників, що змагають дістати ся до бігунів нашої кулі земскої, сих точок, які однак на сій кулі є неподвижні; та тимчасом досліди астрономії з послідних років показують, що властиво бігуна постійного нема, значить ся, бігун все пересуваєсь, змінє своє положенє, а разом з тим змінєсь і ширина географічна. Уже в р. 1885. ствердили астрономи берлінські, що ширина географічна протягом року змінєсь о 0'2", а дуже точні поміри, ведені в Берліні, Пчдамі та Празі показали, що в літах 1889—1890 бігун північний пересунув ся о 20 м (на кулі земскої одна секунда луку вносить 30 м). Та ті зміни ширини самі з себе не конче доказували би змінности бігуна, бо они могли походити з ріжних инших причин. І тому то міжнародне товариство геодезійне перевело точні поміри ширини географічної в р. 1891—1892 в Берліні та Гоголюю (на островах Сендвідж), отже місцевостях віддалених менше більше 180° від себе. Показалось, що коли в Берліні і сусідних місцевостях ширина географічна змінєлась в одну, то в Гоголюю змінєлась она в другу сторону; можливо се очевидно лиш в сей спосіб, що вісь земска, а з нею і бігуни, змінюють своє положенє. Се ствердили також поміри, ведені в р. 1899 Albrecht'ом та Chandler'ом на рівнолежнику 39°8' півн. шир. геог.; показалось, що бігун зачеркує спіральну криву дуже скопльковану. Послідня конференція геодезійна в Копенгазі в р. 1903 рішила приступити до як найточнійших помірів тих змін, бо они мають не лиш теоретичне, але і дуже практичне значінє. Якаж причина сих змін? Деякі учені, як М'іне з льондонського географічного товариства та Сандані з інституту метеорологічного в Римі приписують ті зміни землетрясеням і старають ся навіть виказати певну рівнобіжність між змінами та рухами бігуна з одної, а великими землетрясеннями в другої сторони (цікаві є пр. числа, подані Сандані'м за літа 1899—1902, з яких дійсно пробивавсь та рівнобіжність); голяндский ученій von den Sande Bakhuizen викрив дальше звязь між руками сси земскої і сї бігунів а зміною середного плеса моря, американець Chandler доказує, що зміни бігуна є періодичні, знов инші учені, як пр. G. H. Darwin, шукають причин тих змін в механічних рухах землі і т. д. Як будь оно є, які небудь є причини тих змін в положеню бігуна земского, то одно є певне, що на нашій кулі земскої нема ані одної точки, про яку можна би сказати, що она є в порівняню з иншими земскими точками неподвижна.

— **Жертви на д'ім львівського „Сокола“** зложили (в коронах) по день 9. с. м. отсі Внов. Добродії: о. Яремкевич Лука з Кренович 1-3, М. Зацерковний зі Львова 2, Любомир Данилович за цегол кн 3, Іванна Сопотницка зі Львова 0-5, Галя Садовска, З. Попель і Григ. Головка з Денисова 10, В. Сіроцький вібрані в домі о. Залітача в Жовтанцях 3-12, складка з ісеїля у Ви. Ігнатів у Львові 11-02, Василь Мороз зі Львова 1, Богдан В. Лободич з Дрогобича через «Діло» 2-48. Складаємо сердечну подяку за сї жертви і просимо не забувати про будову нашої сокільні Гаразд! — *Старшина.*

— **З залізниць.** Німецко-угорський і німецко-румунський рух особовий на Боденбах, Одерберг і Осьвенцім. — З днем 1. жовтня 1904. вйде в в житє нова тарифа для перевозу осіб і пакунків поміж німецкими станціями з одного а угорскими і румунськими станціями, Анконою-пристанію, Царгородом-пристанію і Венецією-пристанію з другого боку на Боденбах, Одерберг і Осьвенцім. Сею тарифою зносить ся тарифу з 1. сїчня 1903 для руху особового і німецко-угорско-румунського на Боденбах, Одерберг і Осьвенцім враз з додатком І. Тарифу ту набути можна за 2 К у дотичних залізничних зарядів.

— **Дрібні вісти.** Львівські жида поставили своїм кандидатом на соймового посла д-ра Едварда Лілієна. — У Львові застріляв ся нині 33-літній конценіст скарбовий з Радовець на Буковині, Ізидор Вагнер.

Посмертні **†** оповістки.

— **Лаврентий Іван Недільский,** урядник суду в Угнові, упокоїв ся дня 8. с. м. по довгій і тяжкій недугі. В. с. п!

Телеграми

з дня 10. вересня.

Відень. N. fr. Presse доносить, що намісником Триесту став іменованій дотеперішній президент Буковини кн. Гогенльоге.

Відень. В справі рівнобіжних італійских курсів на університеті в Інсбруці доносять, що правительство, помимо опору Німців, настає дальше на устроєне тих курсів. Правительство стрічає в тім змаганю великі перепони, бо Німці властители домів не хочуть винаймити льокалю на італійські виклади.

Білгород. Альбанці в західній Македонії заворушили ся наслідком заведених реформ. 8.000 Альбанців стоїть уоружених.

Льондон. Daily Mail доносять з Лясси в Тибеті, що повновласник Далай-Лямі згодив ся на всі услівя поставлені Англіїцями, а договір має ся підписати в сих днях. Далай-Лямі остане лише духовна власть, а світска власть перейде в руки Англічан, а зглядно нарочно утвореної ради в Ляссі.

МАЛИЙ ФЕЙЛСТОН.

Думка-спів.

I.

Ні світ — не видно й зір!
То сумрак — днів,
коли покров із мли перловий
прислонює на пів
простір —
так темне щось встає
у серця глибині
на дні.

І як в тій злудній млі,
у серці щось хвилює, рвєсь вперед,
скорійш як орлин лет —
іскрить ся, блискає, дрожить
і вмиє
росте — мов зарєво кроваве,
аж ось вже могутнійше над усе,
що духа тут гнітвить
і до землі марної прихляє,
над все, над все сильнійше пориває,
з собою рве всю суть, всю міць уяви
бо так — мов стовп сей огняний в пущині,
в красі іде.

Нараз з огнів живих
і з тінї тих мертвих
мов сонечко добулось — і з блакиту
лє хвилі золотого сьвіту:
се думка сьвідома уже живе
се — мисль нова!

Тремтяча і німа
я вдвлююсь немов в незнанє щось чуже,
що инших сьвітів відблиском сяє,
мов в ангела промінною любовою
а в ній — у думці тій — мій дух витає,
вона ще тепла сєрця мого кровю,
її у одяг я прибрала,
вона в душі моєї встала,
із дна.

II.

Ні плач — ні мова...
Звєнять неясні звуки ташні
у серця глибині,
на дні.
І не розчує ухо,
сей шум легенький, що несєть ся глухо —
чи дєсь то тихне подих у сторганім лоні
і дух
звільнений із упруг,
злітає з оселі сліз, терпінє?
чи так щось щєпче молода діброва
на провесні?
перебігає зефір по дерев короні?
чи се так срібний здрїй з ташних бе дже-
[рел?

АКУЛІНА. Скатерть брудна.
АВДОТЯ. Сьогодні не неділя, — гаразд. А Щотківам накрива також?
АКУЛІНА. Накрива.
АВДОТЯ. Певно і сьогодні прийдуть. Рідко коли не приходять (числить накрива). Мазєш, бракує одного накрива! Ах ти рахмістриня! Іди вже по суну, я сама приладжу. (Акуліна відходить, Авдотя дає ще одно накрива. Входить Константин. Леночка, котра з верху слїдила та дозирає, коли він прийде, сходить зі сходів і разом з ним пересходить до передї, де нишком розказує ему про поступок Катї і Анї. Коли Авдота відходить в сїни, Леночка і Константин входять до ідальні.)
КОНСТАНТИН. Дурачество! Писати не вмєш, а якісь там дєвники позаводила. Спалї!
ЛЕНА. Я Костусю...
КОНСТАНТИН (шепелявить і передражнює єї) Я Костусю... Спалї. А з ними будь ласкавійша, не свари ся. Чорт знає, що таке.
ЛЕНА. Не сєрдь ся.
КОНСТАНТИН. Се-ж кожного розлютить. Тобї треба вїїхати на який час.
ЛЕНА. О, нї, я не поїду.
КОНСТАНТИН. Опїєля поговоримо.
Акуліна вносить величезну миску з супом.
(Дальше буде).

Не знаю.
 Дарма замкнути в серці їх бажань,
 звенять неясні, невгомні згукн
 що раз гучнійш —
 чи вітер се подув буйнійш
 і верховіттям порушив ся ліс
 і зашуміли сосна вікові
 на весь простір?
 чи буря то змінила темний бір
 у море?
 чи плачуть скаргою недоспівані люду муки,
 голосять голосом громів
 веселодеське горе,
 тужиння сьвітові, гіркі і безнадійні?

Звучать незнані звуки голосні
 в душі.
 Ростуть
 і через край всю заливають грудь.
 Зливають ся в одно з душею
 й бурхливою, могутною струєю
 пливають мов ритм коротких, урваних
 [тхвїнь...]

І бачить ся, враз з ними ллєсь душа.
 З країни мрій,
 злітає барв і блисків рій —
 слова напизують ся мельодійні
 в низок перел
 й нїм стямитись здолаю
 вже хлинув повний, гармонійний спів.

Сей спів,
 здаєсь, перлистими акордами лунає
 з країни мрій...
 А се він зріє з огню і слїз!
 У нїм зветить
 усе, усе, що у душі кипить,
 хвилюють в нїм мої зітханнн,
 туга безраю,
 що серце рве бажаннем рю...
 страданнн,
 гіркі, недоспівані люду мого жалї
 з неволї днів —
 мої й братів журби — печалї
 ввійшли в сей спів.

Уліна К.

Надіслане.

Др. Мирон Вахнянин

лікар клініки львівського універс., б. лікар клініки
 проф. Лайдена в Берліні
 ординує у внутрішніх недугах від 3—5 попол.
 ул. Академічна ч. 26. (мезанїн).

ОКУЛІСТ

Др. ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ

ордиує
 при ул. Личаківській ч. 19 А від 11—12 і від 4—5.

Др. Б. Гержабек

директор шпиталн в Гусятинї,
 повідомляє приватних своїх пацієнтів, що від-
 їзжає до вправ військових на час від 12. сер-
 пня до 15. вересня с. р. 106(6—6)

В книгарни Товариства ім. Шевченка в
 книгарни Ставропигійській можна дістати отсі
 праці виданї проф. д-ром Ів. Коначом:

Будучність гімназій. Цїна 1 К.

Партийна політика і морал. Ц. 50 с.

Родинне житє (під розвагу руским «соколи-
кам і паннам»). Ц. 50 с.

Соціалїзм, етика і політика (під розвагу
«старшим і молодшим»). Ц. 50 с.

Три перші праці зладжені на основі творів
професора берлінського університету д-ра Фрі-
дріха Паульзена.

Їдьте лишень на Гамбург!

пишуть своїм кривим і знакомим ті, ко-
трі вже раз дорогу тую перебули.

Кораблі нашого товариства осягнули під
 зглядом скористи і безпечєвства сьвітову сла-
 ву. Подорож від границі прускої до Гамбурга
 триває лиш 20 годив, і коштує 9 злр. 80 кр.,
 если подорож тую підняло ся після наших вка-
 зівок. **До Канади висилаємо наших пасажерів
 осібними пароходами,** котрі їдуть просто до Ка-
 нади, і не треба вігде пересїдати! Подорож до
 Канади і Америки є на Гамбург найкоротша і
 найдешевша.

Жадайте наших проспектів і цїнників їзди,
котрі пересплаємо безплатно.

Руска кореспонденція! Рускі урядники!

фальк & Со.

Hamburg, Americahaus
Raboisen u. Ferdinandstrasse

87 (48-?)

Всілякі КУПОНИ

вильосовані

цїнні папери

виплачує без потрученн
провізїї або коштів

Контора вимїни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного.

Виконує найдешевше!

Всякі роботи ритівничі, печаткові і цизельовані.
 Власний виріб етмпіль кавчукових і металевих,
 гравіроване на метали і дорогих камінях.
 Монограми, герби і гузики до упряжи і ліберні,
 шильди ритовані і ляті, таблиці з бляхи прасо-
 вані для сторожи і асекураційних товариств.
 Печаткові марки, знаки до випалєння з залїза і
 шпунтові бляшки. Склад кавчукових друкарень
 „Perfect“ і ріжних фарб до етмпіль.

Артист. заведеє ритівниче А. Зігмана, у Львові

14 ул. Сикстуска 14. 119(1-20)

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подїя з натура)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації «Руслана» та
в обох руских книгарнях у Львові.

Цїна примірника на велїновім паперї ви-
носить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою
35 сот.)

Стация почтова
телегр. і залїзн.
Unterthemenau.

Річний оборот
поверх
3.000 вагонів.

Унтертеменауска Фабрика виробів з глини

ІВАНА князя ЛІХТЕНШТАЙНА

в Unterthemenau bei Lundenburg, поручає:
 гарні глини кафельного рода і витривалости на
 хїднїи, двірї, стайнї, подївїи і т. п., дальше плити
 мозаїковї в тисячх десїтїх від найпростїйшого до най-
 богатшого виконанн (рїч з продукція 15 мїліонїх
 плит) для перков, шклї, фабрик і т. д., подївїю
 поливанї камїнїи рури, коїнїи, ремїзовї рури, поливанї це-
 гли (сухопрасованї з найвїсшою витривалостию для
 пальових будивель, мокро прасованї для будови кана-
 лїв), плити до виїладанн стїн і фасад, блискучї плити, да-
 хївнї всякого рода, натуральной краски і поливанї у
 всїх барвах, рури до Аренованн, кафель до печей.

Ілюстрованї цїнники даром і оплатно.

Число робїтнїкїв 700.

89(12—48)

ОБЕЗПЕЧАЙТЕ БУДИНКИ, ДВИЖИМОСТИ, ЗБІЖЕ І ПАШУ протиогневих шклїд

в одинокїм рускїм Товариствї асекураційнїм

„ДНІСТЕР“

ТОВАРИСТВО ДНІСТЕР опирає ся на взаїмности членів, то значить, звертає членам
щорічну чисту надвижку. Звороти виносили за р. 1900, 1901 і 1902 суму 219.332 кор.
т. є 8%.

ШКОДИ ліквідувє ДНІСТЕР скоро при участї місцевих членів і делегатів. Від
1893 до 1903 виплатив ДНІСТЕР відшкодовань на суму 4.161.669 кор.

ФОНДИ ДНІСТРА з кїнцем 1903 р. виносять 1.013.691 кор. і умїщенї в пупї-
лярних цїнних папєрах.

ПОЛІСИ ДНІСТРА приймає при позичках Банк кравий і каси ощадности.

АГЕНЦІЇ ДН СТРА находять ся у всїх містах, місточках і многих селах і легко
кождому обезпечити ся через агента; ДНІСТЕР удїляє агенції господарям, де еше на
бїльшїй округ нема агенції. Агенти заробили вже 537.815 кор. провізїї.

НА ЖИТЕ треба обезпечити ся через ДНІСТЕР в Товариствї краківскїм; власпу
провїзїю від таких обезпечень дає ДНІСТЕР на рускї добродїїні цїли; тому на жите
обезпечайте ся тїлько через ДНІСТЕР.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“
у Львові, ринок 10, в домї «Просьвітї».